

Nr 336.

Av fru **Boman**, om åtgärder för kafferansonerings avskaffande.

Från och med den 19 januari 1950 har den tidigare kafferansonen sänkts med 30 % och detaljhandelspriset höjts med 2 kronor per kg rostat kaffe. Detta beslut torde framför allt vara dikterat av en önskan att efter höjningen av importpriserna hålla subventioneringen av kaffet på en lägre nivå.

Beslutet innebär, att den kvantitet, som står den enskilde förbrukaren till buds, begränsas till 50 % av förbrukningen 1946. Trots detta kommer kaffet, om det nuvarande importpriset och detaljisternas utförsäljningspris förbli oförändrade, att fordra en subventionering av cirka 50 miljoner kronor. Resultatet av detta kommer bl. a. att bli, att köpmännen utsätts för nya påfrestningar från en pockande allmänhet, vars respekt för efterlevnaden av ransoneringsbestämmelserna otvetydigt minskats sedan krigsåren. Den illegala handeln med kaffe kommer att gå en ny blomstringstid till mötes, och priserna på svarta börsen komma att stiga allteftersom efterfrågan ökar.

Subventionspolitiken har kommit att intaga en framträdande plats i strävandena att hålla socialstyrelsens levnadskostnadsindex under det kritiska talet 169. Detta har medfört en snedvridning av priserna, som icke kan anses önskvärd. I denna situation böra statsmakterna enligt min mening ägna all tänkbar uppmärksamhet åt möjligheterna till en minskning av de utgående subventionsmedlen och eftersträva en övergång till en naturlig prisbildning. En fri marknad för kaffe kombinerad med det rabatteringsystem, som jag nedan förordar, synes mig vara ett av medlen för att successivt uppnå ett sådant resultat. Då det icke heller kan vara i statens intresse att avstå från de vinster, som under nuvarande förhållanden eljest tillfalla den illegala handeln, synes mig även ur den synpunkten förslaget böra beaktas.

Jag vill därför föreslå, att ransoneringen av kaffe upphäves och ersättes med följande system. För en kvantitet motsvarande den nuvarande ransonen — i förekommande fall även vad som innefattas å tilläggskortet — utfärdas rabatteringskort, vilka skola gälla för inköp av kaffe till nu gällande priser. För restauranger, kaféer o. d. utfärdas särskilda licenser, som berättiga till inköp av samma kvantitet, som nu erhålles, och till det pris, som nu gäller för denna kategori. På det icke rabatterade kaffet lägges en så stor skatt, att inkomsterna därav kunna beräknas täcka det belopp, som åtgår för rabatteringen. Om man antager, att den totala konsumtionen skulle uppgå till 35 000 ton per år, vilket i stort sett torde motsvara tilldelningen under 1949, kräves för det orabatterade kaffet en tilläggs-skatt på cirka 5 kronor per kg rostat kaffe. Detta

skulle innebära ett detaljhandelspris på ungefär 15 kronor per kg. Ett liknande system har — enligt uppgift med framgång — praktiserats i Finland.

Med ovan förordade system skulle även den påtagliga fördelen vinnas, att förbrukare av kaffe skulle få möjlighet till ökade kaffeinköp till väsentligt reducerade priser i jämförelse med dem, som äro att räkna med vid inköp på illegal väg. Uppskattningsvis kan importökningen vid ett upphävande av kafferansoneringen på sätt som här föreslagits beräknas medföra en utgiftsökning på ungefär 10 miljoner dollar. Det måste emellertid under rådande förhållanden, då strävandena att öka exporten böra på allt sätt understödjas, anses angeläget, att handelsutbytet med bl. a. de sydamerikanska länderna icke försvåras och att det i varje fall icke blir föremål för en reduktion. Jag anser således, att de fördelar, som uppnås genom det i denna motion framförda förslaget, äro av sådan betydelse, att de väl uppväga de svårigheter, som det ökade kravet på valutor kan tänkas innebära.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för kafferansoneringens snara avskaffande och dess ersättande under kalenderåret 1950 med ett sådant system som ovan skisserats.

Stockholm den 25 januari 1950.

Märta Boman.